

seji upravnega odbora narodne
banke je bil izvoljen za podgu-
vernerja beograjski industrija-
lec Ignac Bailoni.

Glede plačevanja menjalnega davka na trgovske račune, ki znaša manj nego 300 lir, ostanejo v veljavi dosedanje določbe, glasom katerih je treba plačati omenjeni

Šavek a posebnimi koliki, ki jih smora prilepiti in uničiti dotičnik, ki izstavi račun ali noto. Z namenom, da se razširi uporaba tekočih računov, je dana industrijalcem, trgovcem in obrtnikom možnost, da plačajo menjalni davek tudi na računu, za katere znaša davek manj kot 300 lir, na način, ki je predpisan za račune z davkom nad 300 lir. Ta način plačevanja menjalnega davka je dovoljen tudi vsem industrijalcem, trgovcem in obrtnikom, ki so se obvezali plačevati ta davek na podlagi abonentov, sklenjenih glasom članov 27. in 38. zakona o menjalnem davku z dne 30. decembra 1923, št. 8273, ki se nanašata na proizvode, podvržene proizvodnemu davku, kakor n. pr. igralne karte, plin, električna energija itd. To pa ne glede na okolščino, znaša li davek več ali manj kot 300 lir. Istotako je dovoljeno plačevanje menjalnega davka, ne glede na znesek davka, v slučajih, ki so navedeni v ministrskih odlokih z dne 9. avgusta 1924, št. 46874 (o klavni živini) in z dne 26. septembra 1924, št. 47295 (o vinu, moštu in grozdju za praznovanje vina). Ta možnost pa je omejena samo na davkoplačevalce, ki so sklenili abonentne pri kolikovníh uradih.

Potentialno ostane v veljavi dolžba, glasom katere je treba plačati menjalni davek na živino, ko se jo zakolje, in vino, kadar se ga razčlani, s posebnimi dvojnimi koliki, ki jih je treba prilepiti na tozadevne listine. Istotako je obvezna raba teh kolikov pri plačevanju obrobkov abonentov za menjalni davek na vino, mošt in grozdje za vino, ako posamezen obrok ne znaša nad 100 lir. Ti obroki se morajo glasom ministrskega odloka z dne 12. oktobra 1925, št. 48101, brezpogojno likvidirati pri obitini v hipu, ko je bila sklenjena abonentna pogodba za carino (užitni-no).

Glede menjalnega davka na smolnat les, o katerem govori ministrski odlok z dne 18. junija 1925, št. 44273, je možno plačevanje potomo pošto-tekočih računov, samo v slučaju, ako je bil dovoljen odlog za plačilo davka na podlagi št. II, št. 3 ministrskega okrožnice z dne 4. avgusta 1925, št. 46583.

V vsakem drugem slučaju je treba plačati davek neposredno pri kompetentnem kolikovnem uradu. V slučajih, v katerih je plačevanje menjalnega davka potomo pošto-tekočih računov dovoljeno, a ne obvezno, je treba izvršiti plačilo pod naslednjimi pogoji:

1.) Istega dne, v katerem je bil izdan trgovski račun ali enakovredna listina, kadar gre za davek, ki bi ga bilo treba izplačati s koliki, ki se prilepijo na račun. Za mudniki in kršitelji zakona o menjalnem davku sploh se v tem slučaju ne kaznuje samo z 12-odstotno pristojbino, temveč se bo postopalo proti njim na podlagi člena 40. omenjenega zakona.

2.) Tekom določenega roka, kadar gre za abonentne. Zamudniki, ki bodo morali v tem slučaju plačati 12-odstotno dodatno pristojbino.

Glede plačevanja menjalnega davka na uvoženo blago ostanejo v veljavi dosedanje določbe. Precej važno novotarijo pa tvori dolžba, navedena v členu 17. kr. odloka, glasom katere morajo davkoplačevalci določene kategorije otvoriti lasten tekoči račun na pošti. To so trgovci, industrijalci in obrtniki, ki imajo po seznamu plačevalcev davka na premoženje bogastvo najmanj 15.000 lir dohodkov letno. Med industrijalce, trgovce in obrtnike se prištevajo tudi javna bitja in zasebniki, ki so vpisani v seznam plačevalcev davka na premoženje bogastvo z omenjeno letno dohodnino. Zato morajo tudi banke, zavarovalnice, transportna podjetja itd. otvoriti poštni tekoči račun in vplačati tozadevno vlogo, tudi če se podjetja navadno ne bavijo z menjalnimi operacijami. Tu di trgovci, ki trgujejo z blagom, na katero se ne plačuje menjalni davek, morajo imeti — če znaša njih dohodnina najmanj 15.000 lir — svoj lastni tekoči račun na pošti. In to ne glede na okolščino, ali dohodnina trgovca, industrijalca ali obrtnika izvira samo iz enega ali raznih virov.

Brezplačen pouk v modernih jezikih.
Pod pokroviteljstvom društva "Omnia Scientia" začne prof. René Enkel v soboto, 10. t. m., z brezplačnim poučevanjem modernih jezikov v večernih tečajih. Učil bo francosko in špansko. Vpisovanje k tečajem od 15. do 20. ure v ul. Battisti 7-III. n.

STOLETEN ZGLAVNIK.
S Proseka nam pišejo: Tukajšnji naš domačin, posestnik in gostilničar g. Dolenc v Devinčini, ima v svoji hiši »zaglavnik«, ki se lahko imenuje zgodovinski. Zaglavnik so, kot je na deželi znano, one železne naprave, na katere so na ognjišču polagala polena in drva sploh pri netenju ognja. Zaglavnik obstoji iz treh železnih kosov, iz dveh pokončnih drog in ene prečne, ki oba druga spaja. Oba pokončna droga imata na spodnjem koncu noga, na gornjem pa nekaj kos, v katerega se večinoma stavijo majolike ali buče z vinom iz domače kleti, posebno zvečer, ko sedi družina zbrana za ognjem, ali ko so v hiši gostje. Na prečno, ki spaja oba po-

končnika spodaj, toda nekoliko od tal, se polagajo drva, se neti. Po dolnjem Krasu, ki je bližji Furlaniji, pravijo zaglavniku (po nekaterih vaseh) »kavedan«.

Zaglavnik g. Dolenc je praznovati že dnu svojo stoletnico. Bil je postavljen l. 1828, ter služi zaporedoma že več pokolenjem za vzdrževanje ognja. Koliko dobro preproseke kapljice se je na tem ognjišču použilo in koliko naših lepih pesmic zapelo!

STOLETNICA TRŽAŠKE FIRME
V nedeljo je obhajala stoletnico svojega obstoja tržaška firma založna usnja in čevljarica »Pellegrino Cincelli in ulici Malconton št. 9. Ustanovljena je bila po Trentinu Pellegrino Cincelli v l. 1828. Prišel je bil v Trst še za časa Napoleonove vlad. L. 1875. je prišlo podjetje v roke Julija Tromba. Sedanja lastnika sta njegova sina Gvidon in Anton Tromba.

Podjetje je izdalo povodom svoje stoletnice spominsko knjižico. Gornje podatke posnemljemo po izvodu, ki nam je bil poslan od lastnikov.

Koruzni trg.
Predčasno odprete rečne plovbe na Donavi je radi majhnih dohodov koruze v romunske luke tendenco izvanredno učvrstilo. Romunija zahteva danes sh. 190 cfr Trst. Na tržaškem trgu je razprodana vsaka pošiljatev že davno pred dohodom v Trst. Za tovor marec se zahteva L 97, rinfuza franko vagon. Potujoče blago, ki danes z lahkoto najde kupca, se ceni na L 98 rinfuza. Vsi bodoči meseci čvrsti. Laplatska koruza za dobovo junij, julij in avgust je poskočila na L 86—87.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

L'ARTE
Zadnja številka te umetnostne publikacije objavlja razpravo (s sliko) o znani srbski pesnici Jeli Spridonović-Savić, soprogi tukajšnje jugoslovske generalne konzula. Poroča Masante iz Verone. Ista številka prinaša sliko dr. Evgena Bunca s kratko in toplo oceno njegovega udeleževanja na glasbenem polju.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu
vabi vse svoje člane na XXIV. redni občni zbor, ki se bo vršil v 18. marcu, ob 4. uri popoldan po sledečem dnevnem redu: 1.) nagovor predsednika, 2.) poročilo tajnika, 3.) poročilo blagajnika, 4.) priporočila. — Članom se toplo priporoča, da se polnočestveno udeležijo, ker so na dnevnem redu nekatere važne točke. — Odbor.

Bemporatova opazka tako razklatila, da je po kratkem prerokanju zaviral rekeve in kopni Bemporata ponovno tako močno po obrazu, da mu je stiri čeljusti in na poleg tega zadal še hude bunte po obrazu. Bemporat je s težavo ubežal pobesnelemu vrtarju in se v spremstvu sina podal na rešilno postajo, kjer je dobil prvo pomoč. Nato je bil na lastno željo prepustjen domači negi.

Zdraviti se bo moral približno mesec dni.

Nastini vratar je bil aretiran.

Poškeza samonar.

Ker se ji je izneveril ljubimec, je 31-letno Ivanka L., stanujočo v ul. Riborje, popadla tako velika žalost, da je sklenila končati z življenjem. S tem namenom se je sinoči okoli 18. ure poročala z brivno britvijo po levem zapestju. Neopazno dejanje je izvršila — mogoče iz previdnosti — pred lekarno Piccola na Corsu Garibaldi. Mimoidoči, ki so bili priča nenavadnemu prizoru, so jo spremili v lekarno, kjer so ji obvezali močno krvavečo rano. Nato je bila ženaka prepeljana z avtomobilom rešilne postaje v mestno bolnišnico, kjer so jo sprejeli v kirurški oddelk. Ozdravila bo v 8—10 dneh.

Nalpež pri vse stvari pa je, da je L.-ova poročena. Radovedni smo, kako jo bo sprejel mož, ko se bo vrnila iz bolnišnice.

Med mežem in ženo.

Na čuden način si izkazuje ljubez 25-letni Oskar Clacia, stanujoč v ulici XX Settembre št. 31, in njegova 22-letna žena Jolanda. Sinoči sta se tako nežno »pobožala«, da sta morala oba iskati pomoči na rešilni postaji. Jolanda si je dala izlečiti precej hudo sano

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Pogreb.

Množica znancev, prijateljev in sorodnikov je spremila na njegovi zadnji poti pokojnega Franca Cubaja. S toplimi besedami se je spomnil njegov predstojnik Mazola vrlin pokojnika ter ga postavil v vzgljed vsem. Prejmi onstran dragi pokojnik, plačilo za Troje vrgledno življenje!

Kdor išče kako osebo v inozemstvu

Goriški prefekt javlja v sadnji zbirki svojih okrožnic, da je rumanje ministrstvo radi številnih povpraševanj po osebah, ki se nahajajo v inozemstvu in ne dajo od sebe nobenega glasu ter radi tega, ker povpraševalci navadno podajajo premalo podatkov, ki so potrebni za iskanje osebe — dočeti sledeče:

1.) Vsak povpraševalec mora navesti točne osebnostne podatke onega, ki ga išče: ime, priimek in kraj rojstva, ter njegov poklic.

2.) Navesti njegov zadnji naslov in dobo, v kateri je prejel zadnje vesti o njem.

3.) Navesti, kaj je že vse ukrenil, odkar je zgubil sled za njim zato, da bi ga našel.

4.) Priložiti imena in naslove oseb onega kraja, v katerem je izgubil zadnje čase živeli, ki bi znali kaj koristiti pri iskanju in bi jih lahko izprašale konsularne oblasti.

Prošnja

Na poti iz Gorice do Ročinja je padel z voza zavitek s knjigami. Na zavitku je bil tudi naslov. Kdor je pobral ta zavitek, naj bo tako priazen in naj izroči dobljeni zavitek na naslov, ki je zapisan na zavitku, ali pa kratko malo v Ročnju g. Pavil Lopresti.

Zopet zima v Gorah

V petek zjutraj je v Gorici okrog sedme ure zjutraj pričel naletavati sneg, ki pa se je kmalu spremenil v droban dež. Nato je bilo ves predvečerjanski in večerjanski dan megleno in deževno vreme. Po severni Vipavski dolini pa se je sneg nekaj časa oddržal. Tembolj pa je ta dni snežilo v Trnovskem gozdu in po hribih nad Soško dolino, kjer je nasnežilo nekaj centimetrov snega. Tako se je vnovič povrnila k nam zima, o kateri smo mislili, da se je že poslovala za letos, ko so prisiljali že tako lepi dnevi in so se ob Soči že prismehtljale zgodne trobenice in snežnobeli zvončki. Pa se zdi, da se bo zopet prismehtljalo solnce in bo prišlo lepo vreme, ki ga naš kmet ravno sedaj najbolj potrebuje.

IZPRED SODIŠČA

Voz se mu zarabil.

Peter Marega je bil od goriškega sodnika obsojen na 150 lir globo in 25 dni zapore na podlagi obdolžbe, da je zarubil svoj voz. Marega se je pritožil na pristavno sodišče, češ da voz, ki so mu ga zarubili, ni bil njegov in je to tudi ob priliki rubljenja povedal. Lastnik je prišel po voz in ga odpeljal. Sodišče je prvo razsodbo potrdilo.

—temu pa kolo.

Na 1 mesec zapore ter 100 lir globo je bil obsojen od sodnika neki Mihael Velušček. Obtožen je bil, da je zarubil kolo prodal.

nad levim očesom, ozdravljivo v 12—15 dneh, njenemu možu pa je moral zdravnik izlečiti poškodbo na spodnjem delu života.

Oba sta bila prepustena domači negi.

Avto ga je povezal.

Sinoči okoli 18. ure se je dogodila v Nabrežini huda nesreča. Ob tistem času so se napotili iz tamonjega kamnoloma, kjer so delali, proti domu trije delavci, in sicer 47-letni kamnosek Rudolf Sirk, 45 letni Matej Košuta in 47-letni Fran Pahor, val iz Sv. Križa. Ko so dospeli v bližino vile dr. J. Prosenca, je nenadoma privozil za njimi tovorni avtomobil, ki ga je vodil trgovec Domstrik Tence iz Sv. Križa. Škero istotako je privozil v nasprotju ameriki osebni avtomobil. Da so mu umakna, je Tence zavozil s svojim avtomobilom čisto na kraj ceste, toda pri tem je avto zadrl Sirk od zadaj in ga podrl. Sinek je bil tako hudo, da je nesrečni mož obledel težko poškodovan; zadobil je hudo rano na glavi, si pretresel možgane ter si poškodoval hrbtenico. Širok je bil prepeljan z istim avtomobilom v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelk. Njegovo stanje je nevarno.

Obupno dejanje čuvaja.

V novi palači denarnega zavoda »Banca di Roma« na Corsu V. E. III, kjer je bil namestnik, si je 43-letni čuvaj Ludvik Malle, stanujoč v Rocculi-Valle št. 506, sinoči okoli 23. ure pognal s službenim revolverjem s samomorilnim namenom kroglo v glavo. Nesrečnik je bil prepeljan z avtomobilom rešilne postaje v mestno bolnišnico, kjer se sedaj bori s smrtjo. Ni znano, kaj je Malleja privedlo do obupnega koraka.

Pa se je pritožil, toda priz. sodišče je potrdilo prvo razsodbo.

—in temu kaze

Anton Pitulin je bil obsojen od goriškega pretorja na 15 dni zapore ter 110 lir globo, češ, da je kozo, ki so mu jo zarubili, prod

dobri prijatelj, s katerim se že nad 30 let tkava in se nisva še nikoli skregala in sprla, še pri taroku ne. Ali kako naj to napravim, ko pridem baš okoli polnoči? Ako se oglasim v njegovem uradu, mu ne bo prav: morda baš lista po kazenskem zakoniku in se ne more odločiti, po katerih §§ naj zažije huncveta, ki sedi skrušeno pred njim. Mogel bi biti povod, da se pravici zgodi krivica, ali pa narobe. — Počakal bi ga, dosler se ne reši razprave pa bi ga takole radi lepšega povabil na kosilo. Mejdunika, njegova dobra gospa je znanstveni svetnik, kamor v vseh letih časih rada zahaja, pa bi začasni vdovec sprejel moje vabilo... Ta bi bila res lepa, ako bi jaz moral plačati kosilo kar za dva! Sicer je moj prijatelj skozi in skozi viteški človek, pa tudi ne čuti prav nikakršne potrebe, da bi mu kdo drugi plačal kosilo in pijačo; vem tudi, da bi se v takem slučaju prepirla, kdo izmed naju naj bo gostitelj in kdo mlji gost. Jaz se sicer ne bi dolgo upiral, ali vendar se ne ve, kdo bi v tej plemeniti tekmi docela zmagal. — Druga možnost bi bila ta, da grem sam v gostilno in obiščem prijatelja pri črni kavi na njegovem domu. Morda bi ga našel še pri dobrem kosilu, pa bi njegova gospa dejala: »Dobrodošli, g. —, kar sedite in založite!« Kako bi se jezil, ko bi moral reči, da sem že sit kot ono leto na dan svoje birmel! Vrtnega bi bil žalosten in jezen, da sem prav po nepotrebnem izdal toliko lir. Taki občutki, kot so blede jeza in črna žalost, pospešujejo sklerozo, katere se res bojim, ker mi je oni dan učen hironant prerokoval, da se je v prihodnjih 20—25 letih prav gotovo nalezem. Poleg tega vem, da gospa mojega prijatelja slino pazi na dobro kuhinjo, in po onih »pustnih krofih«, ki smo jih ono leto otepal na njenem prijaznem domu, se mi še danes slino cedijo. Pa sem otvoren sklenil, da za danes ne grem v Koper, rajši pišem lepo razglednico in vprašam, kedar naj pridem na obisk in da mi je najboljši pripravna bartica, ki približno o polnoči po morju plava. Stavim, da me prijatelj ne pusti v gostilno in da bom pri njem kosil, tudi če mi ne ponudijo drugega nego ribe in posne krofe. Namesto rib sem zadovoljen s ključanci, ki so baje v Kopru silno poceni. Več nego dva litak ne pojem...

— Ah, tu v Trstu bom danes kosil, popijem terno kavo in pojdem popoldne na izprehod v Barkovlje, Rožan, Kontovel, na Opčine, ali kamor te srce gonil, sem dejal baš na Svečnico tega prestopnega leta, ki nas s tem mesecem prikraja kar za 24 ur pokojine. »Dolžan sem obisk pri oni gospodici, s katero sem se spoznal jeseni in se še nisem odzval njene prijazne vabilu na čaj in pomenke!« — Toda naj vam povem, kako sem prišel do tega vabila. Lanske jeseni sem v Trstu na pohodu v Trst pomagal dvema damama v železniški voz. Najprej sem z vso silo potegnil po visokih stopnicah starejšo gospo in jo sre-

čno posadil na trdo klopi; nato mi je mlajša zaupala šest škafel in zavojev raznih poljskih pridelkov, ki jih je metala v moje odprto naročje. Vse to je bilo še nekako dobro in gladko, ali križ je bil z njo samo, namreč z mlajšo soprotnico. Da ni bila tako obilna, bi jo bil istakotko potegnil v voz, ali sprito njene teže, kratkih nog in ozkega krilca ni mogla niti na prvo stopnico. »Dio mio, je vokal, kar je sprevidnik že blizilga odhod. No, dva dobra gospoda, ki sta čakala zveze v Cervinjan, se je usmilita in jo dvigneta, dokler je nisem jaz dosegel s svojimi krepkimi rokami. Ko smo jo spravili v voz, je počivala na mojih junaških prsih in lovila sapo. Po kratkem odmoru, ki je trajal kvečjemu dobrih pet minut, mi reče s prijaznim nametkom na pobarvanih ustnicah: »Grassie signor, lei se proprio un bon diavolo!« — »Purtroppo signorina bella!« ji istakotko vlijudno odgovorim. Nato začne šteti in popravlja svoje zavoje. Pri zadnjem, ki ga je devala v mrežo, mi stopi z visokim podpetnikom na kurje oko, ki se je bohotno šopirilo na mezinco moje desne noge. Ob južnem vremenu, v gorkem vozu in v pretesnih čevljih pa kurje očesa že samo po sebi ne vznjuja prijetnih občutkov. Ako pa vam kdo tako nadležno in nepotrečno kurjo nadlogo obremeni z 80—85 kg žive vage in s 45—50 leti mladega življenja — na toliko sem cenil ljubeznivo gospodino — se ne smete čuditi, da sem navzlic vsem prepovedim poklical nekoli-ko sto hudičev, da mi ni nič pomagalo. — Gospodinja se malo počela in se postavi na eno samo nogo, da spravi največji zavoj v mrežo. Ko sede in vidi moje skrbne pesti in briske solze v mojih očeh, me potolaži: »Prr-don, gospod (francoske besede izgovarja slino slabo), ali sem vam morda stopila na nogo?« — Jaz se silim v smeh in dem: »Kaj bo tisto, zlata gospodinja, ako tak angelček razpleče valček ali polkico po mojem desnem kurjem občesu! Prosim, dajte še malo po levem, da ne bo zavisti in ljubosumja med obema!«

Radovedna pa je bila od zlomka in še prej, nego smo prisopihali nad Devin, je vedela, da sem vdovec v najboljših letih, da imam toliko pokojnine, da nisem še vezan na zaročen, ker sem v ženskem društvu sila boječ in sramežljiv človek itd. — Od nje pa sem izvedel do naslednje postaje, da i ona ni bila več nego 2krat tako na pol zaročena, da ima eno teto nekje v ravni Furlaniji, kjer je bila na trgovski, druga pa sedi nama nasproti, ki pa ne more govoriti, ker ima baš polna usta čokoladnih bombončkov, da pomiri svoje ubogo srce, ki je zavito v debele naslage maščobe. Povrh te srčne napake ima v Barkovljah lepo vilo in še precej zamazano hranilno knjižico. To pa so stvari, ki se radovednim ušesom postavnega vdovca kaj lepo prilagajo. Ni zlo mek! Od tistihmal sem že dvakrat lažil nad Barkovljami, da posetim obe ljubezni soprotnici, kakor sem bil njima že pri slovesu

slovesno obljubil, ko sem ju nato-vorjen z njunimi zavoji in zavojci šel spremljal do cestne železnice št. 6. Srečno sem iztaknil ono vilo z majhnim vrtilcem okoli, kjer bi mogel napraviti dva kozelca zaporedoma, ako bi se mi baš zljubilo; ugotovil sem obenem, da hišica res ni velika in da bi mogel onih par breskov in fig, kar jih rodi vrtilč, brez škode za svoje ljubozdravje pojediti na tešče, to je pred prvim zajtrkom. Na čaj pa se le nisem upal in se ne bom, ako bom količkaj pameten. Veste, razgled z one hišice mora biti v resnici krasen. Ali kaj bi bilo, ko bi sedela sama z gospodino na oni verandici baš pred solnčnim zapadom? Ves zamaknjen bi zija-l in gledal na ono bajno prelivanje barv, z ganotjem v svojem dobrem srcu bi videl, kako gine in izgine zlato solnce v morskogladino, naenkrat bi čutil mehke roke okoli svojega vratu in masten cmok na mojih obratih ustnicah, ona pa bi vzdihnila: »Kar sem si ob solnčnem zatonu v svojem srcu želela, se je že vedno izpolnilo. Danes sem želela, da boš ti moj, vedno in samo moj!« Tri sto pet-letinov! Po takšnem mogočem in celo verjetnem prizoru bi se 2—3 tedne pozneje nekoga lepega jutra prebudil, zazelah bi kot lev, pa bi vzdihnil: »Že zopet si oženjen!« Ko sem drugič lažil v senci okoli njene vile, me gospodinja zagleda in me z belim robcem pozdravlja in vabi, jaz pa jo uberem nizdol do neke dobre gostilne ob morju, kjer sem s četrtinko istrskega vina potolažil svoj strah. Odsihmal sem sila previden in se držim bolj ravne ceste in morja.

Na te in podobne stvari sem mislil v Trstu oni dan na Svečnico; še zavedal se nisem, da sem blizu postaje na C. Marzio. Manjkalo je še 25 minut do polnoči in samo 5 minut do odhoda vlaka št. 1744. V naglici kupim listek, drobno zemljičko in debelo jabolko, pa z mladostno kretnjo skočim v voz. Pozabil sem bil namreč, da Svečnica ni več praznik, pozabil sem bil na vabilo, katerega se nisem prav nič bal. Baš nasprotno! Morda poroče ta ali oni prijazni čitatelj: »Ubogi —, še kosil nisi! Potolažite se, ljubi moj, kaj vam povem, zakaj se mi je tako kar brez kosila mudilo: na Svečnico me je bil povabil prijatelj Antonov na — kolone. Za tiste tri ure vožnje pa je zadostovala skromna južnica v mojem žepu.

Kako je bilo na kolonah, vam povem prihodnjik.

Znanost in umetnost

Radiofonija

I. Elektromagnetno valovanje

Na željo, ki mi je bila izražena od raznih strani, sem se odločil podati čitatelju v skrajno poljudni obliki razlago pojavov in priprav, ki pridejo v poštev pri radiofoniji. Jasno je, da se moram v dnevniku omejiti le na bistvene točke in da moram pri tem z ozirom na širši krog čitateljev pojasniti tudi sicer znane pojme in pojave. Kdor bi se hotel globlje poglobiti v ta problem, temu toplo priporočam Andréjevo knjigo »Radio«, ki je lani izšla pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Seveda moram bralca, ki sicer ni vajen čitati fizikalnih spisov, opozoriti, da zahteva knjiga kljub svoji poljudnosti precej dobre volje in vztrajnosti.

Ker bodo moji članki o tem predmetu v vsebinski zvezi, priporočam čitatelju, naj si prve

članke shrani, da bo mogel iz njih posneti razlago pojmov in izrazov, ki jih ne bom utegnil v drugič ali tretjič razlagati.

V sodobni fiziki je zavzel nauk o nihanju silno važno mesto. Lahko rečemo, da ni polja, kjer ne bi prišel ta nauk do veljave, bodisi da gre pri tem za pravo nihanje, kakor pri nihalu, ali za prenos takega nihalnega gibanja kot valovanje.

Tako poznamo mehanično nihanje v ožjem pomenu pri zmeti in nihalu, in v širšem pomenu pri morskih valovih in pri zvoku. Govorimo pa tudi o električnih, toplotnih, svetlobnih valovih in o valovih, ki tvorijo žarke X in žarke gama, katere vse združimo pod skupnim imenom »elektromagnetno valovanje«. V prav zadnjem času skušajo fiziki razlagati celo bistvo prasnovi, iz katerih je zgrajena vsa materija, namreč protonov in elektronov po učinkih elektromagnetnih valov.

Najbolj znani so vodni valovi. Radi tega bom skušal na podlagi teh obrazložitih tozadevne pojme in izraze.

Ako pade na mirno stoječo vodo kamenček vzhvalovi vodna gladina. Zazdi se nam, kakor da bi voda stekla od vpadišča na vse strani in sicer enakomerno, kajti v enaki razdalji od vpadišča je krog in krog vodno površje zvišano ali znižano. Ako sledimo vodnemu gibanju v smeri premice, ki si jo mislimo potegneno skozi vpadišče po vodni gladini, vidimo, da se enakomerno vrtijo površje in ponižji ali, kakor jim pravimo, hribi in doli. Hribi se periodno znižajo in pretvorijo v doli, ki se zopet zvišajo in tvorijo v hribe. Pri tem pa voda ne steče z mesta, kakor se nam dozdeva, temveč se le zaziblje na svojem mestu navzgor in navzdol. O tem se prepričamo, ako natresemo na vodo žaganje. Sicer pa opazujemo enak pojav pri dolgi vrvi, s katere enim koncem zamahnemo enakomerno navzgor in navzdol.

Valovni hrib in njemu neposredni sledeči valovni dol tvorita val. Dolžina tako določene-ga vala se imenuje valovna dolžina. Znano je, da se ne zaziblje takoj vsa vodna gladina, ako pade nanjo kamenček, temveč, da zanihajo posamezne točke tem kasneje, čim bolj so oddaljene od vpadišča.

Ta hitrost ne zavisi od tega, ali je hrib višji ali nižji (v glasbi bi rekli, ali je ton jačji ali šibkejši), in tudi ne od dolžine

(Dolje na IV. strani)

MALI OGLASI

SLUKINJA, zmehča vseh hišnih del, večja tudi nekoliko kuhinjske, se sprejme takoj. Naslov pri tržaškem upravniku.

GLASOVIR, dunajski, z veliko kovinasto ploščo, z močnim glasom, s popolnim vlaknom, se proda po niski ceni. Solitarno 25/III. 250

AVTOMOBIL »Ford«, skoraj nov, se proda za L. 5000.— Garaža Via Giulia 68. 244

PRILIKA. Steklana omara, orehova, salon bomb se prodaja na Opčinah, Villa Forti. 238

SOLA za šivanje in krojenje se bo odprla 5. marca Donda, Trst, Via Lavatoio 5. 231

Emilija Taboršak
Leopold Schönberger
poročena
Postojna-Dunaj, 4. marca 1928

DEKLICA, 15 do 16 letna, pošena, prijazna in pridna se sprejme takoj. Sprejme se tudi učenec. Zadnik Josip, pekarna Trnovo, II. Bistrica. 229

MEHANIK, sofer, išče službe. Naslov, Zerjal, Rozzol in Valle 672. 228

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 218

Strojar

sprejema dela za strojenje kož divjih živali. — Cene zmerno.

Trst — Via Chiozza 46
ZALOGA VOLNE. (275)

Posnemalniki in mlekarški stroji Roth
so prvovrstni
in navzlic temu veliko cenejši kot vsi drugi.
Zahtevajte ilustrirani cenik, da se prepričate.
Just Ušaj, Gorica Piazza Vittoria 4
Zastopnik tovarne ROTH v Stuttgartu.

PLUGI, glasovite tohardi (zaščitni znak divja svinja) posebni za naše zemlje.
Opremljeni s kolesi, premenljivim težečem in ključem:

Št. 6 teža 83 kg cena L. 360.—; št. 7 teža 78 kg cena L. 420.—; št. 8 teža 86 kg cena L. 450.—; št. 10 teža 102 kg cena L. 580.—; št. 14 teža 154 kg cena L. 820.—
»Bacchus« majhen plug na eno kolo za vinogard teža 38 kg cena L. 260.—
Plugi za holme, gibljivi, za obdelovanje spodnjih plasti zemlje, težki za globoko oranje itd.

Plugi čehoslovških tovarn:
Št. 5 teža 70 kg cena L. 310.—; št. 7 teža 84 kg cena L. 340.—; št. 8 teža 84 kg cena L. 390.—; št. 10 teža 125 kg cena L. 500.—
Kultivatorji na kolesa s 7 jeklenimi rti, 150 kg, cena L. 320.—
Stroji za osipanje krompirja in koruze; brane lahke in težke na 2 ali 3 dele; domače in inozemske pod najugodnejšimi pogoji.

Sesalke za gnojnice iz litega železa, cev Mannesmann 83 mm, dolge 3—4 m, teže 65 kg, zajamčene v vsakem pogledu za L. 300 do L. 350.

Nabavljajo se vsakovrstni stroji. — Brezplačni proračuni.

Ing. Righi & M. Vidovich
Trst (13) Piazza Goldoni 10 272

Ortopedični zavod A. ZECCHI
TORINO - Via Roma 31 I. n. - TORINO
Aparat ZECCHI preprečuje napredovanje

KILE

Ozdravljenec v Trstu:

Bolan sem bil na kili že več let in sem že obupal. Poskusil sem različne pasc, a nisem dosegel nikakega uspeha. Po sreči sem mogel poskusiti poseben aparat Zecchi, ki mi je povrnil prejšnje zdravje. Čutil sem vsled tega dolžnega, da javno in povsod to izjavim, ker sem res dobro potrošil svoj denar.

PIAZZA ANTON,
Trst, Via Galvani 3.

VAŽNO. Vsi, ki imajo povpraševanja, naslanjamo, da bo do dalj ORTOPEDIČNI ZECCHI osebo vsa pojasnila v sledečih mesecih in dnevih:

TRST: sredi 7. in četrti 8. marca »Hotel Moncenisio«.
Pula: petek 9. in sobota 10. marca »Hotel Miramare«.
Buzet: nedelja 11. marca »Hotel Alla Fontana«.
Roka: ponedeljek 12. in torek 13. marca »Hotel Riviera«.
Gorica: sredi 14. in četrti 15. marca »Hotel Angelo d'oro«.

(237)

CARRIBA
ČISTILNI ČOKOLADNI BOMBON
IZBOREN PO OKUSU. UČINKUJE Z
GOTOVOSTJO PRI OTROCIH IN ODRASLIH.
PRODAJA SE V RUDEČIH ZAVITKIH PO 80 CENT

Kemično-lekarniški zavod »Atte Madonna delle Sante« - Car. Raff. Opčine - Trieste.
Glavni zastopnik in založnik za Italijo in kolonije: Adolfo Cecchet - Trieste Via S. Nicolo 11.

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

Pajčevina

Roman v štirih delih
Iz rusčine prevedel I. V.

S pomočjo paznika, nadpaznik in policijskega nadzornika, ki so vsi sluge Nemcev, so Petrova najprej pretepli in celo mučili, da bi mu izvalili priznanje, nato so ga vrgli v ječo, kjer je odsedel šest mesecev v preiskovalnem zaporu. Toda rezu se je posrečilo dokazati svojo nedolžnost in morali so ga izpustiti zaradi pomanjkanja dokazov. Toda vrnil se je domov bolan, bljuval je kri in ni mogel več delati. Ravno o času tistega usodnega požara je umrla Petrovu mati in Ivan je računal na večja naročila tvornice; toda Liberman mu je zaradi brata naprtil odgovornost pri požaru, ga zapodil in mu odpovedal delo. Moral si je izposoditi denarja. V naših krajih pa so štundisti največji oderuhi, zato je se je Petrov pri njih zadolžil za dvajsetpet rubljev. Liberman pa je še dalje preganjal nesrečno družino, ni bilo dovolj, da je odvzel delo Petrovu, ampak je kupil še njegovo dolžno pobotnico ter dal prepisati dolg nase, medtem pa je vsota narasla na dvojni znesek. Da bi dosegel odlog in bi ne prišlo do dražbe, se je tako ponizal pred Nemcem, govoreč mu, da mora prehraniti sedem, pet otrok in bolnega brata, da skoraj umirajo od glada, ker jim je tudi krava poginila. Zdj pa, stric, te naprošam, da greš v Vsesvjatsko, poravnaj zadevo in plačaj ta dolg; jaz sem danes preveč razburjen, da bi se srečal z očetom in s čarvnicco, s katero se je oče na nesrečo poročil.

Valerijan Petrovič mu je to obljubil in še

tisti večer se je odpravil k bratu, ki se je jezil na sina.

Mina je že bila pri Matildi Ferdinandovni in se pritožila, da je Jurij tepel njenega moža, ki namerava vložiti tožbo. To poročilo je Mina sprejela s takim jadikovanjem in z grožnjami proti Juriju Mihajloviču, da je razsrejena in preplašena generala stekla k možu, ki ga je novo vznemirjenje silno razjezilo.

Resnica, ki mu jo je brat povedal, mu je pokazala dogodek v drugačni luči. Dasi je bil Mihail Petrovič docela v oblasti svoje žene, vendar ga je nesramnost bivšega lakajja, ki mu je bil dolžan zahvalo za vse, kar je imel, in ki se je drznil zdaj, pokazati zobe in groziti gospodarjem, do dna duše razburila. Pod tem vtisom je šel k tati in ji vel, naj sporoči Nemcu, da naj le toži Jurija toda prej mora predati službo in račune o oskrbništvu v roke bratu Valerijanu, ki prevzame istočasno upravo posestva. Vključ ugovorom Matilde Ferdinandovne je general takrat ostal pri svojem ter ponovil, da noče, da bi se njim hlapec drznil grajati njegovega stna zaradi zavisti, ki si jo je pošteno zaslužil.

Ta odločni sklep je čudovito pomiril uležanega in ošabnega Libermana: pregledovanje oskrbnikovega upravljanja po Valerijanu Petroviču bi bila utegnile končati zanj ječo, a kar je glavno, njegovemu izgonu bi sledilo izgnanje vse nemške sile, ki je sedela v udobnem gosodu. Pogumni oskrbnik si je namazal pobito obličje in nabrekli nos z arniko ter se premislil. Posledica tega premisleka je bila ta, da je poslal ženo k generalu.

Naslednjega dne je Mina Bogdanovna akosi potokot solz izjavila, da njen mož in spoštivljive ljubezni in neizmerne udanosti odpušča Juriju Mihajloviču in bo molčal, prepustajoč Gospodu povračilo za nezasluzene žalitve.

Tej izjavi se je Jurij nasmejal; toda po tem dogodku se mu je delala tako pristudila, da je takoj odšel, kakor hitro je uredil zadevo Petrova. Dal mu je denar, da si je pripravil delavnico, mu podaril kravo in konja ter ga začasno naselil v Turovem, dokler mu stric ne dobi stalnega mesta v tvornici pri znanih.

Paznik, nadpaznik in policijski načelnik niso padli v pozabnost. Čez mesec in pol so bili vsi trije odstavljani v veliko nevoljo kolonistov.

VIII.

Posestvo na Poljekem, ki ga je kupil baron Leopold Rangvald, je ležalo tik ob pruski meji in gosdovi Dembovke — tako je bilo ime pristavi, — so se v dolžini nekaj vrst raztezali prav ob mejni rti.

Velika, trinadstropna gospoda hiša, ki je nosila pomnožno ime gradu, je bila obdana s velikanskim parkom, ki je bil slikovito razpoložen na griču.

V teku treh let, odkar je Dembovka prešla v roke novega gospodarja, se je na zunaj znatno izpremenila ter zadobila tiho nemško lice. Vse služabništvo, začeti s oskrbnikom pa do zadnje dekale so bili sami Nemci, po večini celo podaniki inozemske države.

Glavni gozdar je bil celo vpokojen pruski častnik in član Krieger-vereina. Bil je zelo pri-ljubljen pri baronu in občeval je v njegovi hiši.

Neprijetni dogodki preteklega leta so Mihaj-lu Petroviču in njegovi družini docela priskutili Vsesvjatsko in že zgodaj spomlad si je odpravila generalka z nevesto in s trojimi vnuki, — tres sline se je rodil naslednik, — na Poljeko. Obe sta obočevali Dembovko, a baronesa je vsem pripovedovala, da se tu čuti srečna, kakor če bi žive-la v inozemstvu, ker ne vidi več tistih »strašnih, umazanih mušikov« z večnimi tožbami, zahteva-mi in z glupo zavistjo do vsakega inozemca.

Kiti in Meli sta imeli zdaj guvernančo — mršavo, afektirano in neprijetno Angležinjo, v hiši so govorili angleški in vse je bilo postavljeno na aristokratsko podlago. Sumno veselje, resnič-na gosposka gostoljubnost se je umaknila meto-dičnemu redu in malenkostnemu skoparjenju, dasi v lupini popolne dostojnosti.

V polovici avgusta sta prišla general in Leopold, ki je imel dvomesečni dopust. Grad je oživel, ker Mihail Petrovič je imel rad družbo, hotel je imeti soigravce pri kartah in se ni zadovoljeval samo z gosdarjevo in pastorejvo družbo. Proti koncu septembra je bil določen velik lov, na katerega so povabili nekaj rojakov mlade bar-onese iz Poznanja.

Jurijevo pismo, v katerem se je zahvalil za vabilo ter sporočil, da pride na lov, da si istočas-no ogleda baronovo posestvo (nikdar ni rekel »moj svak«), je napravilo neprijeten vtis. Cemu prihaja semkaj njih nespravljivi sovražnik. Generala in baronesa sta se celo razjokala od jeze; nadejali sta se, da bosta tu varni pred njegovim zbadljivim jezikom in vse premoretrečnem pogledu.

Toda v generalovi navzočnosti se ni nihče upal odkrito izraziti svoje nevolje, tudi Leopold ne, dasi mu je bil Jurijev prihod zaradi nekaterih osebnih okoliščin posebno nadležen. Samo Mihail Petrovič se je veselil tega in pisal je sinu, naj privede s seboj tudi Milico.

Nekoč po obedu je privzela k procelju »gradu« štirivprezna poštna kočija, v kateri je sedela kneginja Ropjeva z Moricem Milerjem in vnu-koma, zadaj pa je šel voz s sobarico, z lakajem in s prtljago.

Razume se, da so sprejeli goste z razprostr-timi rokami.

Kaj nam je naklonilo srečo, da vas vidimo pri nas, draga kneginja? — jo je pozdravil Mihail Petrovič in ji poljubil roko.

vala (v glasbi od višina tona), temveč edino od sredstva, v katerem se val širi, in sicer od njega prožnosti in gostote.

Valovna dolžina je obratno sorazmerna s številom nihajev, ki jih napravi posamezna točka v časovni enoti (v eni sekundi). Sorazmernostni faktor pa je hitrost, s katero se valovanje širi. Število nihajev v eni sekundi imenujemo frekvenco. Ako poznamo torej dve od teh treh količin: frekvence, valovna dolžina in hitrost, lahko določimo tretjo, ker je zmnožek valovne dolžine, in frekvence enak hitrosti.

Tako valovanje, kjer razlikujemo valovne hribe in dolo, imenujemo transversalno valovanje. Ker naredi pri tem vsaka točka cel nihaj, in sicer tem kasneje, čim bolj je oddaljena od izhodišča valovanja, imenujemo ga postopno transversalno valovanje.

Drugačno je valovanje, ki ga opazujemo n. pri valovanju žitnega polja, ko piba veter. Tudi tu gre za neko periodno spreminjanje, toda ne za periodno izmenjavanje hriba in dola, temveč za periodno izmenjavanje zgostin in razredčin. Tako valovanje imenujemo longitudinalno, ker nihajo delci v smeri, v kateri se valovanje širi. Dočim se namreč pri transversalnem gibanju posamezne točke gibljejo navzgor in navzdol, se pri longitudinalnem med seboj približujejo in zopet oddaljujejo. Kot cel val smatramo zgostino in bližnjo razredčino. Sicer pa velja vse, kar smo rekli o transversalnem valovanju, tudi za longitudinalno.

Kot longitudinalno valovanje se prenaša n. pr. zvok od zvočila do našega ušesa.

Hitrost zvoka v zraku je normalno 340 m ali 34000 cm na sekundo. Osnovni ton, ki se po njem uglasajo glasbila, takozvani komorni ton, odgovarja 435 celim nihajem na sekundo. Po višje gori navedenemu pravilu lahko določimo dolžino odgovarjajočega vala, ako delimo hitrost (34000 cm) s frekvenco (435). Znašala bi 78 cm.

Ni v prvem primeru transversalnega valovanja vodne gladine ni v drugem primeru longitudinalnega valovanja zraka ne gre za premik materialnih delcev od njihove lege, temveč le za priodo nihanja okoli nje. Pač pa prehaja pri tem od točke do točke energija. Ako bi se ista prenašala samo v eni smeri, bi bila jakost nihanja v poljubni razdalji od izhodišča povsod enaka. Ker pa se širi valovanje pri vodi na vse strani v ravnini, pri zraku celo na vse strani v prostoru, mora s razdaljo od izhodišča pojemati jakost valovanja in v primerni razdalji celo popolnoma izostati.

Ne samo mehanična, temveč tudi električna energija se lahko prenese kot valovanje.

Vsako električno telo ima namreč okoli sebe električno polje, kakor je to prvi jasno utrdil Michael Faraday. Iz telesa izvirajo po naših nazorih električne silnice. Ako se izpremenijo električne silnice, se naravno mora izpremeniti tudi električno polje okoli njega. Ker se to ne vrši trenutno, temveč je v to potreben čas, se širijo te spremembe od telesa na vse strani v obliki vala, in sicer kakor izhaja iz raznih pojavov, transverzalnega vala.

Ker pa vzbuja, kakor znano, vsaka sprememba električnega polja magnetno polje, spremlja to električno valovanje še magnetno valovanje. Radi tega govorimo vedno o elektromagnetnem valovanju. Oboje je transversalno. Ravno magnetnega valovanja pa si mislimo pravotono na ravnini električnega valovanja. Ako bomo v naslednjem govorili iz komodnosti le o elektriškem valovanju, naj čitatelj vedno misli na elektromagnetno valovanje, kajti izpremembe električnega polja brez istočasne spremembe magnetnega polja enostavno ni.

Pri primeru transversalnega valovanja je nihala voda, pri primeru longitudinalnega valovanja zrak. Pri elektromagnetnem valovanju pa ne more biti nosilec valovanja ne voda ne zrak ne nobeno drugo materialno telo, kajti elektromagnetni valovi prihajajo n. pr. k nam tudi od Solca in od silno oddaljenih zvezd-stalnic, in sicer v obliki svetlobe. Med temi telesi in Zemljo pa je prazen prostor. Radi tega smatramo za nosilca tega valovanja neko od materije docela različno snov, ki jo imenujemo eter. Ali eter

obstoji ali ne, naj bo za nas rešeno vprašanje. V naslednjem se hočemo vedno tako izražati, kakor da bi obstojal in da bi bil nosilec elektromagnetnih valov.

L. C.

Usoda poljskega romana

Kdor je opazoval razvoj poljskega romana, mora priznati, da je proza v primeri s poezijo za njo zaostala; to se vidi še tem jasneje, če primerjamo francosko, angleško, nemško in rusko literaturo ne na zadnjem mestu. Ali je tega kriv narodni položaj? Tega nemoremo baš trdit. Zanimivo pa je na vsak način, da današnja kritika nalašč obrača vso pozornost na prozo. Eden izmed mlajših kritikov piše: »Poglejmo, kako raste iz daljave veliko morje proze za hrbti drobnih zvezkov pesnic, se peni in kipi. Proza zavzema torišče! Moderna, s pridobitvami nove tehnike oborožena proza...»

Stanislav Raczynski je izdal o tem vprašanju celo knjigo z naslovom »Usoda romana«. Ta pravi, da je pesem samo še okrasek za poslovijske roman, pa pomeni razvoj moči, ki se v svojem celotnem obsegu zlije z vsebino življenja in in pomeni jedro ustvarjanja.

Problem romana je tesno zvezan s problemom moderne kulture in s perspektivami njenega razvoja. Reden razvoj poljske literature se more vršiti le v ozračju trajnih intelektualnih tokov, katerih eksponent je baš roman.

V tem zmislu je napisana cela knjiga. Problem romana tvori osrednjo nit misli. Pisatelj stoji na stališču modernega pozitivizma, Comtejevo filozofijo ima za trivalno, in se ravna po Sorlu. Raczynski se izraža zelo določno, njegove misli so jasne, ima zmisel za jasno formulacijo in se trudi, da bi pridobil evropsko obzorje, dasi se mu tu pa tam le malo preveč pozna francoski vpliv. To živo prizadevanje ga pripelje do tega, da je proti domači literaturi precej strogo kar mu seveda največji precej zamerni. Komur pa je za resničen napredek, mora priznati, da je taka kritika zelo zdrava. Pogosto poudarja zaostanek za evropsko kulturo. »Tu pa tam smo dali kako iznajdbo in tako rešili svojo čast... toda poleg eksperimenta nesvobode in z njo združenih dogodkov nismo k človeški kulturi nič prispevali. Vse, kar smo naredili, smo rabili le za domačo potrebo; zdaj, ko smo dobili naše politične pravice, leži bodočnost kot neraben material v naših rokah.« V bistvu ne pove pisatelj nič novega, podobno so se izražali drugi že daleč pred njim. Treba pa je, da se to vedno znova pove, dokler ne bo izvršena revizija idealov preteklosti. Ta revizija pa pomeni radikalno zanikanje tradicije.

Posebno je zanimiv uvod knjige. V prvih štirih poglavjih se bavi pisatelj s poljsko literaturo preteklosti, začena s 16. in 17. stoletjem in konča z Reymontom in Żeromskim, ki sta sicer umetniško najmočnejši pojav poljske predvojne literature, toda spadata s svojim naturalizmom bolj v preteklost kot pa v sfero modernih umetniških problemov.

Na tej zgodovinski podlagi je prišel pisatelj kritično opazovati današnje poljsko literaturo in iskati merilo za bodočnost. Začenja najrazličnejša vprašanja: Naloge literature sedanjosti. — Socialna vprašanja in umetnost. — Umetnost in proletarijat. — Socializem in izkušnje umetnikov zadnjih let. — Kriza evropske literature. — Ostanke naturalizma in ustvarjanju sedanjosti. — Skvarjenost literarnega jezika. — Problemi fantastične povesti. — Kozmopolitični snobizem in ekzotičnost. — Uvoz inozemskih novosti. — Razmerje pisateljev do čitajočega občinstva. — Tako se glasijo nekatera poglavja knjige, ki so več ali manj izčrpano obdelana, in zaslužijo vse pozornosti.

V celoti se bavi Raczynski v prvi vrsti s sedanjim stanjem leposlovja in poudarja, da pisatelj svoji nalogi niso dorastli, da se vse preveč sloni na njih tradicija in da jih tudi kritika potrjuje na njih napačni poti. On je mnenja, da morajo poljski pisatelji zavijati rokave za delo v splošni delavnici človeštva v znamenju umetnosti, in ne podrediti svojega dela nacionalnim idejam, ki nimajo trajne in občeloške vrednosti. Tudi površnega posnemanja vsega tujega se je treba varovati. Pisatelj izpolni svojo historično miseljo že s tem, da formulira estetske ideale svoje dobe in razveže njene kulturne energije. Sele potem bo našlo občinstvo v literaturi ideal svojega duševnega dela in merilo svoje kulture.

To bi bile v glavnem pisateljeve misli in želje. Ta knjiga je nova priča za prizadevanje, ki je v mlajši poljski kritiki posebno živo: spravi poljsko literaturo na evropsko višino.

»Ljubljanski Zvon«

Izšla je 2. številka letošnjega letnika s sledojo vsebino: Cvetko Golar: Pesem koscev. — Binkoštni pozdrav. Fran Eller: Manon J. Lendovska. Janko Glaser: Pesnik. Stanko Kosovel: Spokornica. Anton Novačan: Celjska kronika. Herman Celski, Jože Pahor: Srebnica (Nadaljevanje). Dragutin M. Domjančič: Megla. Josip Vidmar: Umetnost in svetovni nazor.

Miran Jarc: V baru. Rudolf Kolar: Mikišček Franc (Nadalj.). Vladimir Bartol: Zgodba o maratonskem tekcu. — Knjižkovna poročila. — Kronika. — Portret pisatelja Cvetka Golarja.

»Ljubljanski Zvon« se naslovi v Ljubljani: Prešernova ulica št. 54. Stane za vse leto 120 dinarjev, za pol leta 60, za četrt leta 30 dinarjev. Za inozemstvo 150 dinarjev. Posamezni zvezek 15. Din.

»Svobodna Mladina«

se imenuje nova revija, ki je na daljevanje prejšnje »Mladine«, katere je prenehala. Izšla je 1-2. številka novega letnika s naslednjo vsebino: Poslanica Antonu Zupančiču. — Dr. D. Lončar: Za akademizmo znanosti in umetnosti ter narodno galerijo. — Vladimir Premur: Ceste. — Jože Dolenc: Pravica samoodločbe do odcepitve. — Alfonz Gspan: Iz Podzemlja. — Vinko Kolar: Silvestrovo. — Lojze Ude: Borba za priznanje slovenskega naroda. — R. — Par vltov. — Jernej Stante: Justifikacija. — Rozjanec: Fašizem: »država« kapitalizem. — Vinko Kolar: Balada. — Dušan Kermavner: Rusija in mi. — Fran Anič: Slutnja. — I. R.: Razmišljanja o narodnih problemih. — Alfonz Gspan: O naši kritiki. — Lojze Ude: Kaj je narod. — Bratko Kreft: Ruski teater. — Zapiski. — Opombe.

Izhaja osredkrat v šolskem letu in stane letno 40 din., za dijake 30 din., za inozemstvo 10 din. več. Narocila se pri upravi, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4.

Kulturni vestnik

Moč razmer.

Mladi ruski pisatelj Gumilevskij, katerega prvi roman Pasja ulica je vzbudil veliko pozornost, je prišel iz pred kratkim nov roman pod naslovom »Tkalci«. Ta roman je v idejnem oziru baš nasprotje tistemu, kar je proglasal v prvem romanu za neoporečno. Oba romana se pečata s problemom današnjega ruskega delavstva. V romanu »Pasja ulica« bežijo same temne slike, namreč nas, pisatelj nam slika v živih slikah spolne zablode svojih junakov, v »Tkalcih« pa nam pokaže pisatelj upravn drugo stran, njegovi junaki se svetijo v največji čistosti. Kritika pisatelja precej ostro napada in trdi, da se Gumilevskij igra s svojim talentom in ustvarja ljudi, kakor se sploh njemu poljubi in ne takšne, kakršni so v resnici. Kritika pa zablaja, da je baš ona, ki je ustvarila, s svojim pritiskom take vrste literature.

Danes izide na Ruskem brez števila knjig, romanov in novel, o katerih ni mogoče reči niti dobrega niti slabega. Če pomislimo, da je samo v teku enega tedna izšlo kakih osem debelih romanov in dvajset zbirke novel, ki spadajo v to vrsto, imamo dovolj jasno sliko pred seboj. Med vso to literarno poplavo je le težko najti kako delo, ki bi ga mogli rešiti za prihodnost. Med temi je pa vendar par pisateljev, ki uživajo med ruskim občinstvom precejšnjo lino. Imenujemo naj le Forševa, Budačeva, Sergejeva. Cenejka in par drugih. Pisatelj deljaka neprestano vtis, da se bori z tendenco, ki po mnenju ruske kritike ne sme manjkati, in z nestrannim nagibom, ker niso tako nič, da bi se znali prilagoditi kot Gumilevskij, in ne tako močni, da bi ignorirali moč razmer. Vendar pa je kritika nezadovoljna, če: tem tiskajo tako slaba delal Odgovora, ki bi bil na obe strani zadovoljiv, ni mogoče najti.

V mestu molka

Velika, nepoznana Sibirija je že večkrat privabila učenjake, da so jo prepotovali, kar se je po sibirski železnici razmeroma lahko zgodilo. Kdor se je pa oddaljil od železniške proge, zapustivši glavno prometno cesto, je naletel na prečudna mesta s prečudnimi prebivalci.

Bolskaja Majka

Eno najbolj čudnih sibirskih mest je Bolskaja Majka, ki šteje kakih tisoč prebivalcev in ki leži v okraju Jakutsku ob Leni južno od Siganskaja. Tu žive nemoteno po posebnih zakonih sekte Skopcev, begunci, ki so bili radi svoje vere pregnani iz svoje domovine.

Iz puste ravni se vzdigujejo male bele hišice. V sredini je mestna hiša s šestvoglatim stolpom, s katerega vira veselo bela zastava. Ulice, ki vodijo na trg sredi mesta, so široke in izredno čedne. Na prednji strani nimajo hiše nobenega okrasa, vrata in okna so mala, toda vse je čisto. Vsaka hiša ima v sredi vrata, na desni in na levi dve okni. Le malo je poslopij, ki bi imela še drugo nadstropje, po večini so hiše nizke in nudijo prostora le eni sami družini.

Prebivalci

Prebivalci so kaj čudni ljudje. Moški in ženske hodijo svetlo oblečeni, kakor sploh prevladuje bela barva. Bela, rumena in svetlomodra so najpriljubljenejše barve. Noča obeh spolov je enaka. Pod širokim, do kolen segajočim jopcem s dolgimi rokavi se vidi nekaj

daljše krilo s svetlim pisanim robom. Glava tiči v debeli kosmati kapi, iz katere se nikdar ne vidi lasje. Okrog vratu je ovita dolga bela ovratnica, ki se končno na prsih križa in ki klna na obeh koncih pisane čipke.

Svoje dnevne posle opravljajo moški in ženske molče. Molki vlada po ulicah; mnogo govoriti ni dovoljeno. Kdor ima kaj nujnega povedati, napravi to kratko in šepetaje. Ne vidijo se otroci, ki bi s svojim krikom in svojo razposajenostjo oživljali mesto. Vse zahteva od svojih privržencev čistost, zato se ni še noben otrok rodil v Bolskaji Majki. Moški in ženske žive v eni hiši, v enem stanovanju skupno, žena pripravlja možu obede, skrbi za njegovo obleko, toda z nobeno prijazno besedo ji ne plača mož njenega truda. Spoštljivo se pozdravljajo, prijazno si odgovarjajo, toda samotno gre vsak sam po svoji poti.

Golobi

Ljudstvo je izredno pridno. Nič drugega ne pozna ko delo. Ker so vsi miroljubni, ni nikdar med njimi prepira. V vsem mestu ni nobenega redarja, nobene sodnije, a tudi ni nobenega časopisa. Mirno žive meščani v tem mirnem a tudi tako žalostnem mestu. Seveda prihajajo tu pa tam tujci, da si ogledajo te čudne ljudi, od katerih nobeden nobenega ne slepari. Gostoljubno se sprejme tujec, postrežejo mu z najboljšim, kar premore hiše, in mu skušajo osladiti bivanje. Toda obisk ne traja dolgo, kajti svetčani molki ne ugaia nikomur in gre slednje na živce. Prebivalci sosednih krajev so nadeli tem čudnim svojim sosedom oznako »golob«, ker so ti-le v resnici tako krotki kakor golobi. Ako jim povedo kake novice iz države, o umorih, tatvinah in zločinih, smajajo meščani z glavo, povedajo pobožno oči in se molče odstranijo. Alkoholični pijak ne poznajo in prav tako tudi ne tobaka. To sta dve postavi, po katerih se mora ravnati tudi vsak tujec v Bolskaji Majki.

Novi meščani

Pri takem načinu življenja bi morali seveda meščani kmalu izumreti. Temu odpornorejo na ta način, da se vsako leto oddajo več mož po deželi, ki govorijo o rajskih razmerah svojege mesta in ki iščejo na ta način »otroke«. Ti »otroci« morajo biti seveda že odrasli in neodvisni. Čeprav ni mnogo takih, ki bi bili voljni živeti stalno v tem mestu molka, se vendar doslej še ni pripetilo, da bi se bilo zmanjšalo število meščanov. Novi meščani, »otroci« smo jim prej rekli, se nastanijo v onih hišah, v katerih je smrt zahtevala kako žrtev in podedujejo brez drugega vse, kar se nahaja v hiši, premoženje, pohištvo in obleke.

Po English-u.

Prometna sredstva

Katero postane prometno sredstvo bodočnosti? Na to se glasi večkrat odgovor, da se bo veliki promet posluževal vedno železnice. A tudi druga vozila imajo svoje ljubitelje in hvalitelje, ki jim prokurojejo izreden razvoj. Pred vsem opozarjajo na hibo, ki jo ima

Železnica

kot prometno sredstvo t. j. na pomanjkanje svobode. K bistvu železnice spada dejstvo, da je navezana na tir, kar omejuje tako krajeno kakor časovno njeno prometno možnost. Ne glede na trgovsko potrebo, zagotoviti vsakega osebnemu ali trgovskemu vaku vsaj povprečno neko najmanjšo težo, je težavno izpolniti željo po hipnem potovanju, naj bi tudi, recimo stroški ne igrali pri tem nobene vloge. Popolnoma nemogoče je, pripeljati vsako blago in vsakega potnika na njegov pravi cilj. Mi smo se že privadili temu, da nas železnica ne pripelje tja, kamor bi mi hoteli priti, marveč da nas dovede tja, kamor nas more dovesti t. j. na določeno postajo ali pa tja, kjer se ji zdi primerno, kjer se ustavljajo njeni brzovlaki. Teh nedostatkov nismo občutili, dokler smo imeli v železnici svoje edino veliko prometno sredstvo. Toda to se je sedaj izpremenilo. Poleg železnice so se pojavila druga vozila, ki niso navezana na tir in ki nudijo torej tako prostorno kakor časovno mnogo več svobode od železnice in ta vozila so: avtomobili, zrakoplovi in letala.

Avtomobili

Avtomobili zamorejo neodvisno od vsakega tira pripeljati blago od oddošilatelja do sprejemnika s samo tremi posameznimi dejanji: nakladanje, vožnja, razkladanje. Oddošilanje blaga po železnici zahteva v najboljšem slučaju najmanj sedem, večkrat deset in še več takih posameznih dejanj: Nakladanje na voz pri oddošilatelju,

vožnja do holodvora, razkladanje na postaji (naj se že postavi blago v blagovna skladišča ali pa naj se razklada blago z vosa naravnost v železniški vagon), vožnja s železnico, razkladanje na zadnji postaji (s istočasnim nakladanjem na voz), vožnja z vozom do naslovljenca in razkladanje pri njem. Ta zamudna dejanja lahko uničijo vse prednosti ki jih imamo od hitre vožnje tovornih vlakov, ker povečajo čas, potreben za odpravo blaga od oddošilatelja do sprejemnika, najmanj desetkrat napram odpravi blaga z avtomobilom. K temu prihaja še nevarnost, da se blago pokvari in njegova vrednost zmanjša prav radi tega, ker ga treba tolikrat nakladati in razkladati. Pri

osebne prometa

je pri veliki vrednosti, ki jo ima čas v sedanjem gospodarskem življenju, neodvisnost avtomobila od tira in urnika velikega pomena. Pred vojno so se bogatini posluževali posebnega vlaka. Dandanes so posebni vlaki odpravljeni in pri železnicih se skoraj več ne spominjajo na take dogodiljaje. Kdor ima silo, se vozi dandanes z avtomobilom. In to stori tem rajši, ker je vožnja danes celo v najtem avtomobilu za več oseb cenejša kakor vožnja v prvem razredu železnice. Avtomobil je postal resen tekmovalac železnici za gotovo, ne prevelike daljave: v blagovnem prometu, ko gre za veliko naglico in ohranitev blaga, v osebnem prometu, ako ne zadosti urnik navadnim potrebam in se potniku zelo mudi; posebno če potuje več oseb skupno in so stroški za skupno vožnjo z avtomobilom manjši, kakor bi znašala enaka količina železniških listkov.

Toda v najnovejšem času je vstal železnici nov tekamec, ki se pa v nasprotju z avtomobilom ne veže na razmeroma kratke daljave, pač pa na velike in največje daljave in to tekmovalce prihaja od

zračne vožnje.

Tehnična izpopolnitev letal v vojni jih je napravila v kratki dobi za prometno sredstvo, ki ima izgled, da postane prvovrstno veliko prometno sredstvo.

Na daljave od približno tri sto kilometrov navzgor prekaša letalo železnico, kar se tiče hitrosti potovanja v taki meri, da bo letalo v doglednem času pri enakih, celo pri povsanih potnikih prevzelo glavno množino osebnega prometa današnjega prvega in drugega razreda. Pri tem se ne more vedeti, kako daleč pojde se pocenitev potnine za vsako posamezno osebo. Saj je že sedaj polet z letalom cenejši na gotovih črtah kakor vožnja z železnico v prvem razredu med istima dvema postajama. Polet z Dunaja v Berlin stane toliko ko prvi razred brzovlaka. Ker imajo taka prevozna letala dosedaj le še malo prostora, zmagujejo svoje polete še z državnimi podporami. Ko se bodo pa gradila letala za pet in dvajset do trideset potnikov, bodo zahtevala brez državne podpore manjšo potnino kakor pa železnice in še bodo izkazovale čisti dobiček.

Sedaj se tolažijo mnogi, ki razmišljajo o tem, na najrazličnejše načine, glede zračne vožnje s tem da tehnična varnost, zanesljivost zračnih črt še ni popolna in da je železnica popolnoma neodvisna od vremenskih razmer in da je v tem oziru letalo visoko prekaša. Seveda sedaj še prekaša, toda ali ostane vedno tako? Spomnimo se le na prvi poskus, preleteli Alpe, dne 23. septembra 1910. leta. Drznemu letalcu Chavez-u je prinesel ta poskus smrt. Danes leti vsak dan več deset letal nad Alpami. Pred še ne dvajsetimi leti je zadržal ves svet sapo ob vesti, da je prvi preletel Rokavski preliv med Anglijo in Francijo letalec Bleriot, danes obstoja tam polti stalna in redna zračna služba in zdaj so drzni ljudje preleteli celo ocean. Koliko časa bo trajalo, da bodo omogočile radio — in druge priprave, da se bo letelo tudi v najhujši megli varno in da se bo varno pristalo? Stephensonova prva lokomotiva »Raket« je peljala pri otvoritveni vožnji vlak, težak približno 170 ton, s hitrostjo enajstih kilometrov na uro. Sto let pozneje vlačijo naj težje lokomotive vlak, težak nad 15.000 ton in dosegajo hitrost približno sto kilometrov na uro. Ali zamore kdo navesti kak uvaževanja vreden vzrok, ki naj onemogoči enak razvoj pri zračnih vozilih? Tudi ni izključeno, da bo lepega

dne prekoali zrakoplov pri zelo veliki daljavi celo letalo.

RAZNE ZANIMIVOSTI

Čiščenje Stidija

Delo čiščenja prefekta Morija se energično nadaljuje. V občinih Cimnna, Villafrate, Mezzojuso, Godrano, Cefala Diana in Campofelice di Fitalia so orožniki pozaprti 275 oseb, članov zloglasne »madije«, ki se bodo morali zagovarjati radi 51 umorov, 14 poskusov umora in 27 ropov.

Lindberg dobil nagrado

Letalec Lindberg, ki je prvi preletel ocean, je dobil sedaj nagrado »Woodrow Wilson« v priznanje njegovega držnega poleta v Srednjo in Južno Ameriko. Nagrada znaša 25.000 dolarjev (450.000 lir).

Protiv TRAKULJI
Ugledni zdravnik priporočajo že več let in predpisujejo kot SREDSTVO Z GOTOVIM IN TAKOŠNIM UČINKOM
TENIFUGO VIOLANI
ki ga izdeluje kemik-lekarnar G. VIOLANI v Milano

Dr. SARDOČ
ZOOZDRAVNIK
TRST
VIA S. LAZZARO 23, II.

Božjast
In druge živčne bolezni se ozdravijo uspešno s sloviti praški in tabletami kemično-farmaceutičnega zavoda Gav. Glodoveo Cassadrini v Bolonji, ki jih predpisujejo najboljši kliniki sveta, ker predstavljajo najuspešnejše in gotovo ozdravljenje. — Dobivajo se v Italiji in zunaj v glavnih lekarnah. — Zvezek št. 14 se pošilja brezplačno.

ZDRAVNIK
D-Fran Gruden
ordinira v TRSTU
VIA S. LAZZARO 23, II. n.
(traven kavone Roma)
od 10. in pol predp. do 13
V NABREŽINI ordinira samo popoldne od 14 do 15 (na lastnem domu)

Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga s omoj. poročitvom
uraduje v lastni hiši
Via Torre bianca 19, I.
Telefon št. 25-67.

Sprejema navadne hranil. vloge na knjižice, vloge na lek. račun in vloge na čekovni promet in jih obrestuje
po 4 %
Večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema »DINARJE« na lek. račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plačuje zavod sam. — Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Na razpolago varnostne celice (safe)
Uradne ure za stanke od 8:30 do 13 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt.

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA
Centrala v Pragi Podružnica v Trstu Ustanovljena l. 1886
Lastna palača: Ulica Roma 7
Delniška glavnica Kč 200.000.000. — Rezerve Kč 250.000.000. —
PODROŽNICE: Mi. Boleslav, Bratislava, Brno, Německý Brod, České Budějovice, Hodonin, Hradec, Králové, Jihlava, Karlovy Vary, Kolín, Košice, Liberec, Mělník, Olomouc, Mor. Ostrava, Pardubice, Písek, Píze, Prostějov, Tabor, Teplice-Sanov, Trst, Usti n/L, Dunaj. EKSPOSITURE: Břeclav, Opava, APLIACIE v Jugoslaviji, Nemški Avstriji, na Ogrskem in na Poljskem.
Blagovni oddetek BORZNI oddetek SALES
Izvršuje vse bančne posle pod najpolskimi pogoji. — Izdaja nakaznice (vaglia) Banca d'Italia in Banco di Sicilia prosto provizije.
Brzojavi: ŽIVNOSTENSKA — Trieste.
TELEFONI: 1078, 1089, 2157, 3353, 3354, 4312, Borza (med zasedanjem) 205